

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) สองกลุ่มวัดก่อนและหลัง (two group pre-posttest design) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตในผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยมะเร็งปอดชนิดเซลล์ไม่เล็กในระยะ IIIB และระยะ IV ที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัดสูตรคาร์โบพลาติน (carboplatin) ร่วมกับแพคลิตาเซล (paclitaxel) ทางหลอดเลือดดำในชุดที่ 1-3 และอาจเคยได้รับการรักษาด้วยวิธีการผ่าตัด รังสีรักษา หรือการรักษาหลายวิธีร่วมกันที่ไม่ใช่เคมีบำบัดมาก่อนก็ได้ จากหอผู้ป่วยเคมีบำบัด หอผู้ป่วยอายุรกรรม และหน่วยให้ยาเคมีบำบัดผู้ป่วยนอก ของโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 50 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามคุณลักษณะที่กำหนด ผู้วิจัยจัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มควบคุม จำนวน 25 ราย ซึ่งได้รับการพยาบาลตามปกติ และกลุ่มทดลอง จำนวน 25 ราย ที่ได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ โดยจับคู่ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีลักษณะคล้ายคลึงกันมากที่สุดในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะของโรคและระดับสมรรถนะการทากิจวัตรประจำวัน จากนั้นดำเนินการวิจัยในกลุ่มควบคุมก่อนเพื่อป้องกันการปนเปื้อน แล้วจึงดำเนินการวิจัยในกลุ่มทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือดำเนินการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้สำหรับผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด คู่มือการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด และแบบบันทึกการติดตามผู้ป่วยทางโทรศัพท์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงให้เหมาะสม จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยมะเร็งปอดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 ราย ทดสอบความเข้าใจและความเป็นไปได้ นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง 2) เครื่องมือใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสอบถามการ

ดูแลตนเองของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นและเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้จริง และแบบสอบถามคุณภาพชีวิต ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบประเมินการทำหน้าที่ในการรักษาโรคมะเร็งทั่วไป ฉบับที่ 4 (Functional Assessment of Cancer Therapy-General version 4) ของเซลลาและคณะ (1997) ฉบับแปลเป็นภาษาไทย โดยวรชัย รัตนธราธร และคณะ (Ratanatharathorn et al., 2001) ซึ่งแบบสอบถามทั้งสองฉบับ ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้ป่วยมะเร็งปอดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .81 และ .92 ตามลำดับ

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยใช้สถิติพรรณนา ทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองและคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มแบบอิสระต่อกัน (t-test for independent sample) และเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองและคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุน และให้ความรู้ ด้วยสถิติทดสอบค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่มแบบไม่อิสระต่อกัน (paired t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. คะแนนเฉลี่ยการดูแลตนเองของกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ พบว่าสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. คะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตของกลุ่มทดลองหลังได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการปฏิบัติทางการพยาบาล

นำเสนอโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้และคู่มือการดูแลตนเองสำหรับผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดต่อผู้บริหารการพยาบาล เพื่อพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด

ด้านการศึกษาพยาบาล

พิจารณานำผลการวิจัยไปสอดแทรกในการสอนนักศึกษาพยาบาลเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้สำหรับผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด โดยเน้นบทบาทพยาบาลในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย

ด้านการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัด

ข้อจำกัดในการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดที่ได้รับโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ยังมีความถี่ของการเกิดอาการข้างเคียงจากเคมีบำบัดบางอาการในช่วงสัปดาห์แรกหลังได้รับเคมีบำบัด อาจเนื่องมาจากแม้ว่าผู้ป่วยจะได้รับการสอนเกี่ยวกับวิธีการดูแลตนเองทั้งหมดขณะได้รับเคมีบำบัดที่ช่วยให้ผู้ป่วยมีความรู้และความสามารถในการดูแลตนเองเพิ่มขึ้นแต่อาจยังไม่สามารถจัดการกับอาการข้างเคียงบางอาการได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. พัฒนาและศึกษาผลของโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ที่มุ่งเน้นการดูแลตนเองในการจัดการกับอาการข้างเคียงที่พบบ่อยในสัปดาห์แรกหลังได้รับเคมีบำบัดสูตรคาร์โบพลาตินร่วมกับแพคลาเซล ได้แก่ อาการเบื่ออาหาร ปวดกล้ามเนื้อ และอาการคลื่นไส้
2. ศึกษาความคงอยู่ของผลจากโปรแกรมการสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งปอดที่ได้รับเคมีบำบัดตลอดระยะเวลาของการได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัดตั้งแต่ชุดที่ 1-6 เป็นระยะเวลา 16 สัปดาห์